

Save the Children

«Մեյվ դը չիլդրեն» կազմակերպության նպատակն է տևական փոփոխություններ մտցնել երեխաների կյանքում: Կազմակերպության հայաստանյան ներկայացուցչությունը հիմնվել է 1993թ.: Այդ ժամանակից ի վեր իրականացվել են մարդասիրական և զարգացողական բնույթի մի շարք ծրագրեր՝ ի նպաստ երեխաների և նրանց ընտանիքների: Ստորև ներկայացված են կազմակերպության կողմից ներկայումս իրականացվող ծրագրերը:

«Աղետների ռիսկի նվազեցման ներառական ծրագիր - 2»-ը (2014-2015) միտված է նվազեցնելու հատուկ կարիքներով երեխաների խոցելիությունը աղետների նկատմամբ: Այդ նպատակով քայլեր են իրականացվում խոցելի խմբերի երեխաների իրավունքներն ու կարիքները աղետների ռիսկի նվազեցման քաղաքականության մեջ արտացոլելու, աղետներին առավել հակված շրջաններում հնարավոր աղետների նկատմամբ երեխաների և կրթական հաստատությունների պատրաստվածությունը բարձրացնելու, ինչպես նաև ազգային կրթական համակարգում աղետների ռիսկի նվազեցման խնդիրները ներառելու շուրջ: Ծրագիրը ֆինանսավորվում է

Եվրոպական հանձնաժողովի Մարդասիրական օգնության և քաղաքացիական պաշտպանության վարչության կողմից՝ Աղետներին պատրաստման ծրագրի երրորդ փուլի շրջանակներում:

Հայաստանում ավելի քան 3600 երեխա գտնվում է երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում, մինչդեռ ինստիտուցիոնալացման վնասակար հետևանքները երեխայի համար միջազգայնորեն քաջ հայտնի են: Մասնատնտեսում և գիշերօթիկ հաստատություններում տեղավորված երեխաների մոտ ավելի մեծ է առողջական խնդիրներ, շարժողական հմտությունների զարգացման, լսողական ու տեսողական խնդիրներ, իմացական և սոցիալական դժվարություններ ունենալու հավանականությունը: ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության և ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ իրականացվող **«Խոցելի երեխաների սոցիալական ներառում»** (2014-2017) նպատակն է հզորացնել ընտանիքի փոխարինման ծառայության համակարգը՝ զարգացնելով խնամատարության համակարգը, ընդլայնելով խնամատար ընտանիքների տեսակներն ու հիմնելով խնամատար ընտանիքների աջակցության, մշտադիտարկման և վերահսկման համակարգ: Ծրագրի շրջանակներում 80 երեխա կտեղավորվի խնամատար ընտանիքներում: Առաջնություն կտրվի ներկայումս մասնատնտեսում և գիշերօթիկ հաստատություններում գտնվող երեխաներին, թեև կարող են ներառվել նաև կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված այլ երեխաներ, որով կկանխվի նրանց մանկատուն կամ գիշերօթիկ հանձնելը:

«Փախստականների ներդրմի զարգացման և կենսամակարդակի բարելավման ծրագիր» (2014-2016)

նպատակ ունի արձագանքել Սիրիայի քաղաքացիական պատերազմի հետևանքով Հայաստան տեղափոխված անձանց առջև ծառացած խնդիրներին: Ծրագիրն իրականացվում է Երևանում ու մոտակա մարզերում: Այն նպաստում է Սիրիայից տեղահանված անձանց բարեկեցությանը՝ խթանելով նրանց հմտությունները, մասնակցությունը, ինտեգրումն ու ներդրմի զարգացումը: Աշխատանքային շուկայում պահանջարկ ունեցող հմտությունների զարգացումը ծրագրի առաջնահերթ ռազմավարական խնդիրներից է: Բացի այդ, ծրագիրն առաջնային է համարում տեղահանված ընտանիքների եկամտի բարձրացումն ու նրանց ակտիվ մասնակցությունը տեղական մակարդակում իրենց շահերի պաշտպանությանը: Ծրագիրն իրականացվում է ԱՄՆ

պետքարտուղարության Բնակչության, փախստականների և միգրացիայի վարչության ֆինանսավորմամբ:

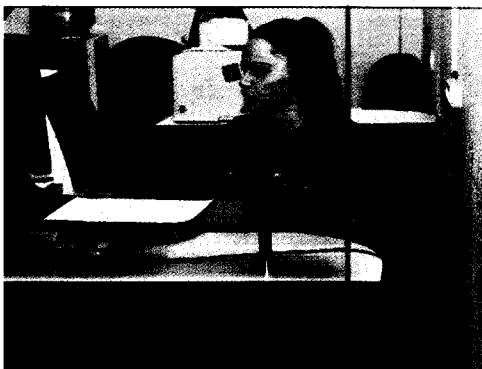
Միրիայից տեղահանված անձանց ինտեգրմանը նպաստող մեկ այլ նախաձեռնություն է **«Փախստականների ինտեգրման խթանում՝ կրթության և կարողությունների զարգացման միջոցով»** ծրագիրը (հունվար-դեկտեմբեր 2015): ՄԱԿ-ի փախստականների հարցերով գերագույն հանձնակատարի գրասենյակի ֆինանսավորած այս ծրագրի շրջանակներում կուսումնասիրվեն փախստականների ինտեգրմանը խոչընդոտող հանգամանքները և կջատագրվի նրանց

ներգրավումը հասարակության մեջ: Բացի այդ, տեղահանված երեխաները կներառվեն տեղական մշակութային և սպորտային դասընթացներում, նրանց համար կանցկացվեն հայերեն լեզվի դասընթացներ, իսկ բուհերի ուսանողների համար կապահովվեն աշխատանքային պրակտիկայի հնարավորություններ՝ դեպի աշխատաշուկա նրանց մուտքը հեշտացնելու նպատակով: Ծրագիրը կնպաստի նաև երեխայի պաշտպանության խթանմանը՝ անմիջապես փախստական երեխաների հետ աշխատանքի միջոցով:

Կազմակերպության ծրագրերի մեկ այլ կարևոր ուղղություն է դպրոցական առողջության և սննդի ծառայությունների ու վարքագծի բարելավումը, որն իրականացվում է **«Նախաձեռնություն հանուն երեխայի առողջության և կրթության-2»** ծրագրի (2014-2016) շրջանակներում՝ դպրոցներում սանհանգույցների հիմնման, ծնողների ու ծառայություն մատուցողների գիտելիքներն ու հմտությունները խթանելու և դպրոցական առողջության ստանդարտների ու քաղաքականության մշակման միջոցով: Բացի այդ, մասնակցային մեթոդների կիրառման միջոցով խթանվում են երեխաների գիտելիքներն ու վերաբերմունքն առողջության և սննդի նկատմամբ:

Նույն ծրագրի շրջանակներում թխանվում են նաև նախադպրոցական ծառայությունների մատչելիությունը, որակն ու կայունությունը: Այդ նպատակով հիմնվում են դպրոցահեն նախադպրոցական կենտրոններ, վերապատրաստվում մանկավարժներն ու դասուցիները և աշխատանքներ տարվում փեղական իշխանությունների ու նախադպրոցական կրթարանների ղեկավարության հետ՝ կայուն զարգացման ծրագրեր մշակելու ուղղությամբ: Ծրագիրն իրականացվում է Գեղարքունիքի և Լոռու մարզերի 8 կարիքավոր համայնքներում:

ԱՄՆ ՄԶԳ-ի ֆինանսավորած **«Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կենսամակարդակի բարելավում զբաղվածության խթանման միջոցով»** (Livelihood Improvement through Fostered Employment - LIFE) ծրագիրը նպատակ ունի խթանել հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատանքի հավասար պայմանները և աշխատանքի մատչելիությունը՝ որպես մարդու հիմնարար իրավունք: Ծրագրի առաջին փուլի (2012-2014) շրջանակներում աշխատանքի հնարավորություն է ընձեռվել հաշմանդամություն ունեցող 367 անձի, 900 երիտասարդ մասնակցել է միջին մասնագիտական կարճաժամկետ դասընթացներին, 200 անձ ներգրավվել են

միջին մասնագիտական/ արհեստագործական կրթական հաստատությունների երկարաժամկետ ծրագրերում, 485 անձ մասնակցել է «Կյանքի հմտություններ» դասընթացներին և այլն: 2015թ. մեկնարկել է ծրագրի երկրորդ փուլի իրականացումը:

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ՓՈՆԸՄԱԲՈՒՄԱՆ ՀՈՒՇԱԳԻՐ	MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
<p>ՀՀ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԱԶԳԵՐԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԱՆ ԳՐԱՍԵՆՑԱԿԻ, ՄԵԹՎ ՂԸ ԶԻԼԴՐԵՆ ԻՆԹԵՐՆԵՇՆԱԼ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԱՆ ԳՐԱՍԵՆՑԱԿԻ, ՎՈՐԼԴ ՎԻՇՆ ԻՆԹԵՐՆԵՇՆԱԼ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՑԱՆ ԳՐԱՍԵՆՑԱԿԻ ԵՎ ՀՈՒՑՄԻ ԿԱՄՈՒՐԶ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՄԻԶԵՎ</p> <p>ԱՄՆ ԱԶԳԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ ԵՎ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-Ի ԿՈՂՄԻՑ ՀԱՄԱՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ «ԽՈՑԵԼԻ ԵՐԵՄԱՆԵՐԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՆԵՐԱՌՈՒՄ. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ ԽՆԱՄՔԻ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐԱՌՈՎԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԴԱՅՆՈՒՄ. ԾՐԱԳՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ:</p>	<p>AMONG</p> <p>RA MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL AFFAIRS,</p> <p>RA MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE,</p> <p>RA MINISTRY OF TERRITORIAL ADMINISTRATION AND EMERGENCY SITUATIONS,</p> <p>THE UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND ARMENIA,</p> <p>SAVE THE CHILDREN INTERNATIONAL ARMENIA COUNTRY OFFICE,</p> <p>WORLD VISION INTERNATIONAL OFFICE IN ARMENIA</p> <p>AND</p> <p>BRIDGE OF HOPE NGO</p> <p>WITHIN THE FRAME OF USAID FUNDED AND UNICEF CO-FUNDED "TOWARD SOCIAL INCLUSION OF VULNERABLE CHILDREN: EXPANDING ALTERNATIVE CARE, FAMILY SUPPORT AND INCLUSIVE EDUCATION SERVICES" PROGRAM</p>
<p>Սույն Փոխըմբռնման հուշագիրը (այսուհետ՝ ՓՀ) կնքվում է Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության (այսուհետ՝ ԱՍՀՆ), Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության (այսուհետ՝ ԿԳՆ), Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարության (այսուհետ՝ ՏԿԱԻՆ), Միավորված ազգերի կազմակերպության մանկական հիմնադրամի հայաստանյան գրասենյակի (այսուհետ՝ ՅՈՒՆԻՍԵՖ), որը հանդես է գալիս որպես Միավորված ազգերի կազմակերպության ստորաբաժանում հանդիսացող և անդամ պետությունների կողմից հիմնված միջկառավարական կազմակերպություն, և որի</p>	<p>This Memorandum of Understanding ("MOU") is entered into force by the Republic of Armenia Ministry of Labour and Social Affairs (hereinafter MoLSA), Republic of Armenia Ministry of Education and Science (hereinafter MoES), Republic of Armenia Ministry of Territorial Administration and Emergency Situations (hereinafter MoTAES), United Nations Children's Fund Armenia (hereinafter "UNICEF"), a subsidiary organ of the United Nations, an intergovernmental organization established by its Member States with its headquarters in New York, NY (USA), Save the Children International Armenia Country Office (hereinafter "SCI"), established by Save the Children International with the headquarters in London, UK, the Armenian Branch of "World Vision</p>

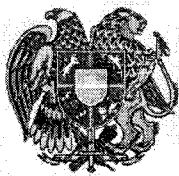

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

<p>գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Նյու Յորք քաղաքում, «Մեյլ Դը Զիլդրեն Բնօրենեշն» կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակի (այսուհետ՝ Մեյլ Դը Զիլդրեն), որը հիմնվել է «Մեյլ Դը Զիլդրեն Բնօրենեշն» կազմակերպության կողմից, և որի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Միացյալ Թագավորության Լոնդոն քաղաքում, «Վորլդ Վիժն Բնօրենեշն» մարդասիրական կազմակերպության հայաստանյան մասնաճյուղի (այսուհետ՝ Վորլդ Վիժն), որը հիմնվել է «Վորլդ Վիժն Բնօրենեշն» կազմակերպության կողմից, և որի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Վաշինգտոն նահանգի Ֆեդերալ Վեյ քաղաքում, ինչպես նաև Հայաստանում տեղակայված «Հույսի Կամուրջ» հասարակական կազմակերպության (այսուհետ՝ Հույսի Կամուրջ) միջև:</p> <p>ՀՀ ԱՍՀՆ-ը, ՀՀ ԿԳՆ-ն, ՀՀ ՏԿԱԻՆ-ը, ՅՈՒՆԻԲՄԵՖ-ը, Մեյլ Դը Զիլդրենը, Վորլդ Վիժնը և Հույսի Կամուրջն այսուհետ միասին անվանվում են՝ Կողմեր:</p>	<p>International” Humanitarian Organization (hereinafter: “WVA”), established by World Vision International with its headquarters in Federal Way, Washington, U.S.A., and Bridge of Hope Non-governmental organization (hereafter BoH) based in Armenia.</p> <p>MOLSA, MOES, MOTAES, UNICEF, SCI, WVA and BoH are hereinafter jointly referred to as the “Parties”.</p>
<p>Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը, Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարությունը և Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարությունը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից հիմնված պետական գերատեսչություններ են,</p>	<p>WHEREAS, Republic of Armenia Ministry of Labor and Social Affairs Republic of Armenia Ministry of Education and Science and Republic of Armenia Ministry of Territorial Administration and Emergency Situations are state agencies established by the Government of Armenia.</p>
<p>Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ՅՈՒՆԻԲՄԵՖ-ը ներկայացված է իր հայաստանյան գրասենյակի կողմից,</p>	<p>WHEREAS, UNICEF is represented by Country Office in Armenia;</p>
<p>Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Մեյլ Դը Զիլդրենը, Վորլդ Վիժնը և Հույսի Կամուրջը հանդես են գալիս որպես Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության ներքո պատշաճ կարգով հիմնված և գրանցված կազմակերպություններ,</p>	<p>WHEREAS, the SCI, WVA and BoH are organizations duly organized under Law of the Republic of Armenia;</p>
<p>Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կողմերն ունեն նմանատիպ առաքելություն և ցանկանում են համագործակցել երեխաների խնամքի և երեխաների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում,</p>	<p>WHEREAS, the Parties share similar missions and wish to cooperate in the area of childcare and child rights protection;</p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

<p>Ուստի, կողմերը համաձայնության են եկել համագործակցել ստորև ներկայացված եղանակով.</p>	<p>NOW, THEREFORE the Parties agree to cooperate as follows:</p>
<p>Հոդված 1. Նպատակ</p> <p>1.1 Մույն ՓՀ-ի նպատակն է համագործակցության դաշտ ստեղծել ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող և ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի կողմից համաֆինանսավորվող «Խոցելի երեխաների սոցիալական ներառում. այլընտրանքային խնամքի, ընտանիքի աջակցության և ներառական կրթական ծառայությունների ընդլայնում» ծրագրի շրջանակներում:</p> <p>Երեխայի խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի բարեփոխման ընդհանուր նպատակն է ապահովել երեխայի ընտանեկան միջավայրում ապրելու իրավունքն ու համայնքաին սոցիալական և կրթական ծառայությունների մատչելիությունը:</p> <p>Ծրագիրը կաջակցի ՀՀ կառավարությանն այս նպատակին հասնելու գործում հետևյալ ենթանպատակների միջոցով:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Սոցիալական ծառայությունների համակարգի գործառնության ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների ստեղծում: • Խոցելի երեխաների և ընտանիքների համար այլընտրանքային համայնքաին աջակցող ծառայությունների մատչելիության ապահովում: • Ընտանիքին փոխարինող ծառայությունների համակարգի ամրապնդում՝ այլընտրանքային խնամքային ծառայությունների, այդ թվում խնամատարության տեսակների տարբերակման, մշտադիտարկման և գնահատման համակարգի ստեղծման միջոցով: • Ներառական կրթության համակարգի ամրապնդում ԲՈԼՈՐ երեխաներին որակյալ կրթություն ապահովելու համար մանկավարժառզեղական աջակցության կենտրոնների ստեղծման և հանրակրթական դպրոցների անձնակազմի և տնօրենների վերապատրաստման միջոցով: • Համապատասխան իրավական և կանոնակարգող դաշտի ստեղծում երեխայի խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի բարեփոխման աջակցելու համար: 	<p>Article I. Purpose</p> <p>1.1 The purpose of this MOU is to provide a framework of cooperation within the “Toward social inclusion of vulnerable children: Expanding alternative care, family support, and inclusive education services” funded by the USAID and cofunded by UNICEF.</p> <p>The overall goal of the child care service system reform is to ensure children’s right to live in a family environment and have access to community-based social and educational services.</p> <p>The Project will support the Government of Armenia to achieve this goal through the following objectives:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Set up of institutional mechanisms for the functioning of social service system • Accessibility of alternative community-based family support services to vulnerable children and families. • Strengthening of family substitution service system with the diversification of types of foster care, establishment of monitoring and evaluation system. • Strengthening of inclusive Education System to provide quality learning for ALL children through set-up of pedagogical-psychological support centers and mainstream school trainings. • Establishment of an enabling legal and regulatory framework to support child-care service system reform. • Change in social norms regarding children with disabilities favorably towards inclusion.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<ul style="list-style-type: none"> • Հաշմանդամություն ունեցող երեխաների հանդեպ սոցիալական նորմերի փոփոխության ապահովում դեպի ներառում: 	
<p>Հոդված 2. Համագործակցության ոլորտներ</p> <p>2.1 Կողմերը համագործակցում են հիմնականում երեխաների խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի բարեփոխման ոլորտում՝ ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող 5 տարի տևողությամբ ծրագրի միջոցով, որով նախատեսվում է երեխաներին խնամքի հաստատություններից վերադարձնել հնարավորության պարագայում իրենց ընտանիքներ, կամ էլ՝ այլ ընտանիքներ այն դեպքերում, երբ կենսաբանական ընտանիքները բացակայում են կամ հրաժարվում են ետ ընդունել իրենց երեխաներին: Հատուկ կրթական կարիքներ ունեցող երեխաները պետք է հնարավորություն ունենան հաճախել ներառական համայնքային դպրոցներ և աստիճանաբար դուրս բերվեն հատուկ դպրոցներից: Նշված համագործակցության շրջանակներում առանցքային ընդհանուր մոտեցումն է երեխայի, ընտանեկան միջավայրում ապրելու իրավունքը կանխելով նոր երեխաների ներհոսքը խնամքի հաստատություններ և միաժամանակ խոշոր հաստատություններից աստիճանաբար դուրս բերելով դրանցում խնամվող երեխաներին: Սույն համագործակցության շրջանակներում երեխաներին և ընտանիքներին առնչվող դեպքերի փակման հիմքում դիտարկվում են ընտանիքներին մատուցվող նպատակային աջակցությունը և մասնագիտական դեպքի վարումը:</p>	<p>Article II. Areas of Cooperation</p> <p>2.1 The Parties will cooperate mainly in the area of child care service system reform in Armenia through a 5-year USAID funded project which envisions to return children from residential institutions into their families when possible or to other type of family care when biological families do not exist or refuse to take back their children. Children with special educational needs should have access to inclusive community schools and gradually move out from residential special schools. The key shared approach of the cooperation should be the child's right to live in family environment with the prevention of inflow of new children into residential institutions while institutionalized children are gradually moved out from large-scale institutions. Meaningful family assistance and professional case management in resolving child and family cases are the key cornerstones of this cooperation.</p>
<p>2.2 Կողմերն ունեն սահմանված արդյունքների և թիրախների ընդհանուր և բոլորի կողմից համաձայնեցված ցանկ, ինչպես նաև շահերի պաշտպանության ծրագիր, որով նրանք առաջնորդվում են իրենց աշխատանքում:</p>	<p>2.2 The Parties will have shared and commonly agreed framework of results and targets to reach as well as advocacy plan to guide their work.</p>
<p>2.3 Ավելի հստակ՝ կողմերի դերակատարումներն ու պարտականությունները բաշխվում են հետևյալ կերպ.</p>	<p>2.3 Most specifically the roles and responsibilities of the parties will be distributed in the following way:</p>
<p>2.3.1 Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ սույն Ծրագրի շրջանակում գործողությունները վերաբերում են հիմնականում երեխաների պաշտպանության, ներառական կրթության ոլորտներին, և գործողությունների մեծ մասը տեղի է ունենալու ՀՀ</p>	<p>2.3.1 Since most of the Program activities relate to child protection, inclusive education and the relevant transformations will take place at sub-regional level, Ministry of Labor and Social Affairs, Ministry of Education and Science and Ministry of Territorial</p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

մարզերում՝ Կառավարության կողմից որպես հիմնական գործընկերներ հանդես են գալիս ՀՀԱՍՀՆ, ՀՀԿԳՆ, և ՀՀՏԿԱԻՆ: Նրանց դերակատարումը ներառում է հետևյալ կետերը, որոնք բխում են ոչ միայն սույն Ծրագրի նպատակներից, այլ նաև ՀՀ և ԱՄՆ Կառավարությունների միջև 06/08/2010 ստորագրված և 07/09/2013 փոփոխված օժանդակության վերաբերյալ համաձայնագրերում առկա պարտավորություններից, որոնք ստանձնել է ՀՀ Կառավարությունը¹:

- ՀՀ կառավարության և մյուս գործընկերների միջև արդյունավետ և համակարգված համագործակցության խթանում՝ ուղղված երեխայի խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի բարեփոխմանը,
- խորհրդատվության մատուցում ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ին և վերջինիս գործընկերներին ծրագրի յուրաքանչյուր փուլի շրջանակներում մարզերի և հաստատությունների ընտրության, ինչպես նաև ծրագրի իրականացման հետ կապված այլ հարցերում,
- ակտիվ մասնակցություն ծրագրի կառավարման վերստուգիչ հանձնաժողովում երկու մակարդակով, այն է՝ որոշումների կայացման մակարդակով (ներկայացված է առավել բարձր մակարդակով) և ծրագրի իրականացման մակարդակով (ներկայացված է միջին մակարդակով)²

Administration and Emergency Situations will be key partners from the government side. Their role will include the following clauses that stem not only from objectives of the current program but also from the commitments undertaken by the Government of RA within the frames of the assistance agreements signed (August 06, 2010) and amended (September 07, 2013) between the Governments of RA and USA³:

- Promotion of efficient and coordinated cooperation among RA Government and other partners towards child care service system reform.
- Provision of advice to UNICEF and its implementing partners on selection of Marzes and institutions respectively under each program stage as well as other implementation issues.
- Active participation in Program management steering committees at two levels-decision making (with highest level representation) and operational level (mid-level representation)⁴
- Commitment to ensure sustainability of program results through reallocation of

¹ 2010թ. օգոստոսի 6-ին կնքվել են «Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության միջև ավելի մրցունակ և զանազանեցված մասնավոր հատվածի շուրջ օժանդակության մասին» և «Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Կառավարության և Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության միջև առողջապահական և սոցիալական ծառայությունների արդյունավետության բարելավման շուրջ կնքված օժանդակության մասին» Համաձայնագրերը, որոնցով նախատեսված էր ԱՄՆ-ի Կառավարության կողմից՝ ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման Գործակալության միջոցով, օժանդակություն տրամադրել Հայաստանի Հանրապետության Կառավարությանը՝ ավելի մրցունակ և զանազանեցված մասնավոր հատվածի ձևավորման, ինչպես նաև առողջապահական և սոցիալական ծառայությունների արդյունավետության բարելավման նպատակով: 2013թ. սեպտեմբերի 27-ին ՀՀ և ԱՄՆ կառավարությունների ներկայացուցիչները ստորագրել են նշված Համաձայնագրերի «Փոփոխություն թիվ 4» փաստաթղթերը, որոնցով նախատեսվում է Համաձայնագրերի գործողության ժամկետների երկարաձգումը մինչև 2017թ. սեպտեմբերի 30-ը, ինչպես նաև լրացուցիչ ֆինանսական օժանդակության տրամադրումը նախանշված ոլորտներում բարեփոխումների իրականացման համար:

Համաձայն Հավելված 3, հոդված V - b + iv-ի ՀՀ Կառավարությունը ստանձնում է մի շարք պարտավորություններ երեխաների իրավունքների, սոցիալական պաշտպանության, երեխայի խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի, ներառական կրթության, որոնց մի մասն էլ արտացոլված է սույն ՓՀ-ում:

² Վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամները կներկայացվեն համապատասխան նախարարության կամ գործընկեր կազմակերպության ղեկավարի հրամանով: Որոշումների կայացման հանձնաժողովը կհանդիպի ամիսը երեք անգամ՝

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

- ծրագրի արդյունքների կայունությունն ապահովելու պարտավորություն խնամքի հաստատություններում տրամադրվող ծառայությունների համար նախատեսված առկա ռեսուրսները դեպի համայնքապետարան/ընտանիքապետարան սոցիալական և կրթական աջակցության ծառայություններ վերաբաշխելու միջոցով:
- գործընկեր կազմակերպությունների կողմից ներկայացված առաջարկությունների քննարկում, իրենց լիազորությունների սահմանում փոխհամաձայնեցված առաջարկների ընդունում կամ դրանց ներկայացում ՀՀ կառավարությանը՝ հաստատման համար:

ՀՀԱՍՀՆ ղեկավարարարումը ներառում է նաև.

- երեխայի խնամքի հաստատություններից երեխաների դուրս բերման համար ազգային քաղաքականության, իրավական և կանոնակարգող շրջանակի մշակում, ինչպես նաև ընտանիքապետարան խնամքի և այլընտրանքային համայնքապետարան ծառայությունների ստեղծում/ընդլայնում,
- երաշխավորում, որպեսզի ընդունված քաղաքականություններն ու գործողության ծրագրերն իրականացվեն համայնքային մակարդակում սոցիալական ծառայություններ

services provided by child residential care institutions to community based/family-based social and education support services.

- Discussion of recommendations made by partner organisations, adoption of jointly agreed recommendations within the scope of their authority.

The role of MLSA also include:

- Establishment of national policy, legal and regulatory framework of deinstitutionalization and establishment/expansion of family-based care and alternative community-based services.
- Ensuring that the adopted policies and plans of actions are implemented by all entities providing social services at the community level, where social case managers will be a pivotal role in the decision-making process

ծրագրի ընթացքը և երկրում իրականացվող երեխայի խնամքի ծառայությունների մատուցման համակարգի բարեփոխման առնչվող որոշումները քննարկելու նպատակով: Ծրագրի իրականացման մակարդակի աշխատանքային խումբը կհանդիպի ամիսը մեկ անգամ ծրագրի առաջընթացը և ծրագրի իրականացման ընթացքում առկա խնդիրները քննարկելու համար:

³ On August 6, 2010 between the Government of the United States of America and Government of the Republic of Armenia were signed the Assistance Agreement for a More Competitive and Diversified Private Sector and the Assistance Agreement for Improving the Effectiveness of Health and Social Protection Services. According to above-mentioned Agreements, the Government of the United States of America by the United States Agency for International Development (USAID) will provide assistance to the Government of the Republic of Armenia, in order to develop more competitive and diversified private sector, as well as to improve the effectiveness of health and social services. On 27 September, representatives of RA and USA Governments signed the "Amendment Number Four" documents, which provides for extension of validity of the Agreement until 30 September, 2017, as well as additional financial assistance for the implementation of reforms in the intended areas.

According to annex 3, clause V-b-iv the Government of RA commits a number of policy actions aimed at improving children rights, social protection, child care service system, inclusive education that are partially reflected in the MoU.

⁴ The members of the respective committees will be appointed by orders of relevant ministries and partner organizations. The decision making committee will meet once in three months to discuss the main policy course and decisions related to the child care reform in the country. The operational-level working group will meet once a month to discuss the programme progress, difficulties related to the program implementation.

Save the Children

BRIDGE OF HOPE

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

տրամադրող բոլոր կառույցների կողմից, որտեղ խոցելի երեխաների ու նրանց ընտանիքների նույնականացման, նրանց կարիքների գնահատման ու հիմնախնդիրների լուծմանն ուղղված որոշումների կայացման գործում առանցքային դերակատարում են ունենալու սոցիալական դեպք վարողները,

ՀՀԿԳՆ դերակատարումը ներառում է նաև.

- իրավական հիմքերի ստեղծում ներառական կրթության ընդլայնման և հատուկ դպրոցների վերակազմակերպման/փակման համար,

for identification of vulnerable children and their families, as well as their needs assessment and resolution of their problems.

The role of MoEs also include:

- Establishment of legal basis for expansion of inclusive education and transformation/closure of special schools.

2.3.2 ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ը հանդես է գալիս որպես ծրագիրը համակարգող կառույց՝ այսպիսով հնարավորություն ստանալով իր գործընկերներից պարբերական զեկույցներ պահանջել ծրագրի իրականացման ընթացքի վերաբերյալ: Մասնավորապես, ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի դերակատարումը ներառում է հետևյալ կետերը, սակայն չի սահմանափակվում դրանցով.

- հանդես գալ որպես կապող օղակ ծրագիրը իրականացնող բոլոր գործընկերների և կառավարության գործընկերների միջև,
- հանդես գալ որպես հիմնական կառույց շահերի պաշտպանությանն ուղղված աշխատանքներում՝ ծրագրի բաղադրիչների իրականացման ողջ ընթացքում,
- համակարգել և մշտադիտարկել Մեյլ Դը Զիլդրենի, Վորլդ Վիժնի և Հույսի Կամուրջի կողմից իրականացվող բաղադրիչները,
- ներկայացնել առաջարկություններ ոլորտի քաղաքականության և օրենսդրության բարելավման ուղղությամբ՝ խոցելի երեխաների և նրանց ընտանիքների համար որակյալ սոցիալական պաշտպանություն ապահովելու նպատակով ապահովել արագ գնահատման գործընթացի ժամանակին և որակյալ իրականացում՝ տեղի փորձագետներին ընդգրկելով Հայաստանում այլընտրանքային ծառայությունների արագ գնահատման, ծախսերի վերլուծության, պետությունների և միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի հաշվարկման գործընթացներում,
- սատարել ԱՍՀՆ-ին և ԿԳՆ-ին խնամքի

2.3.2 UNICEF will be coordinating agency for the program, thus will be in position to request regular updates on program progress and indicators from implementing partners. In particular UNICEF's role will include, but not be limited to:

- Act as liaison among all implementing partners and Government partners
- Act as key agency for advocacy work throughout program components
- Coordinate and monitor components implemented by SC, WV and BoH
- Present recommendations for improvement of legislative and policy framework for quality social protection of vulnerable children and their families.
- Ensure the rapid assessment is conducted in timely and quality manner involving local experts in calculations of alternative services, rapid assessment, costing analyses, state budget and MTEF in Armenia.
- Support the MoLSA and MoES in developing the strategy on deinstitutionalization and establishment of alternative services as well as roadmap for expansion of inclusive education and transformation of special

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>հաստատություններից երեխաների դուրս բերման և այլընտրանքային ծառայությունների ստեղծման ռազմավարության, ինչպես նաև ներառական կրթության ընդլայնման և հատուկ դպրոցների վերակազմակերպման համար ճանապարհային քարտեզի մշակման գործում,</p> <ul style="list-style-type: none"> • սատարել ՀՀ ԵՄՊ և հատուկ կրթական հաստատություններից երեխաների դուրս բերման հետ կապված բոլոր գործընթացներում ներգրավված սոցիալական ծառայություններ տրամադրող բոլոր կառույցների մասնագետներին, առաջին հերթին սոցիալական դեպք վարողներին (այսուհետ՝ ՄԴՎ)՝ կարողությունների ուժեղացման մասով, • ապահովել ՀՀ ԵՄՊ և հատուկ կրթական հաստատություններում գտնվող երեխաների և նրանց ընտանիքների հիմնախնդիրների խորը և համապարփակ գնահատում և նրանց համար խնամքի անհատական ծրագրերի առաջարկում՝ ներգրավելով նաև ՄԴՎ-ներին: • իրականացնում է թիրախային մարզերից մի քանիսի խնամքի հաստատություններում՝ ներառյալ հատուկ դպրոցներում խնամք ստացող բոլոր երեխաների և նրանց ընտանիքների կարիքների խորը գնահատում՝ անհատական խնամքի ծրագրեր առաջարկելու նպատակով: 	<p>schools.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Support capacity building activities primarily for social case managers (SCMs) and other professionals that provide social services and are involved in transformation process of child residential care and special educational institutions in Armenia. • Conduct in-depth and comprehensive assessment of children under residential care and their families and development of individual care plans involving SCMs • Through in-depth assessment and profiling of children in residential care institutions (including special educational institutions) and their families in several target marzes to propose individual care plans.
<p>2.3.3 Սելվ Դը Չիլդրեն կազմակերպությունը պատասխանատու է երկրի թիրախային մարզերում խնամատարության տարբերակված ծառայությունների մոդելների ձևավորման համար: Այս առնչությամբ Սելվ Դը Չիլդրենը, մասնավորապես.</p> <ul style="list-style-type: none"> • իրականացնում է երկրում երեխաների խնամքի այլընտրանքային դաշտի ուսումնասիրություն, ինչպես նաև խնամատարության ընդլայնման և տարբերակման վերաբերյալ օրենսդրական փոփոխությունների և լրացումների առաջարկությունների մշակում, • կազմակերպում է առաջարկվող օրենսդրական լրամշակումների հանրային լսումներ, • իրականացնում է կարիքների գնահատում 	<p>2.3.3 Save the Children will be responsible for establishment of diversified foster care service models in target marzes of the country. In this regard, SC will particularly:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conduct desk review of national alternative childcare framework and development of legal recommendations for expansion and diversification of foster care in Armenia • Organize a public hearing on the proposed legal amendments • Conduct needs assessment for setup of foster care services in target

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

<p>թիրախային մարզերում խնամատարության ծառայությունների ստեղծման համար, ապահովում է հեռուստատեսային ծրագրերի միջոցով երկրի ողջ տարածքում իրագրեկվածության պատշաճ բարձրացում խնամատար ընտանիքներում մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ,</p> <ul style="list-style-type: none"> ներկայացնում է առաջարկություններ խնամատար ընտանիքների մշտադիտարկման և վերահսկման մեխանիզմների մշակման և ընդունման վերաբերյալ, աջակցում է համապատասխան պետական լիազոր մարմիններին տարբեր տեսակի խնամատար ընտանիքներում երեխաների տեղավորման հարցում՝ երկրի թիրախային մարզերում: <p>Վերոհիշյալ գործողությունների իրականացման շրջանակներում Մեյվ Դը Չիլդրենը համագործակցում է Հայ օգնության ֆոնդի Երեխաների աջակցության կենտրոնի հետ:</p>	<p>marzes</p> <ul style="list-style-type: none"> Ensure appropriate awareness raising about foster family care services throughout the country through TV programmes Present recommendations for the establishment and adoption of foster family monitoring and supervision mechanisms Support relevant state authorised bodies in the placement of children into different types of foster care in targeted marzes of the country <p>SC will partner with Fund for Armenian Relief Children's Support Centre in conducting abovementioned activities.</p>
<p>2.3.4 Վորլդ Վիժն կազմակերպությունն իր վրա է վերցնում ընդհանուր պատասխանատվությունը թիրախային մարզերից մի քանիստում համայնքապետարանների ծառայությունների ստեղծման համար: Մասնավորապես, Վորլդ Վիժնը.</p> <ul style="list-style-type: none"> իրականացնում է թիրախային մարզերից մի քանիստում խնամքի հաստատություններում խնամվող 500 երեխաների և նրանց ընտանիքների կարիքների խորը գնահատում՝ անհատական խնամքի ծրագրեր առաջարկելու նպատակով, անցկացնում է մի շարք հանդիպումներ թիրախ համայնքների շախառու խմբերի հետ (դպրոցներ, տեղական ինքնակառավարման մարմիններ, բժշկական հաստատություններ և այլն) նոր ծառայությունների կարիքների գնահատման, ինչպես նաև դրանց համար անհրաժեշտ շենքերի նախանշման նպատակով, անցկացնում է դասընթացներ նոր ծառայությունների ողջ անձնակազմի հետ հոգեբանասոցիալական աջակցության և երեխայի իրավունքների թեմաներով, իրականացնում է մասնագիտացված 	<p>2.3.4 World Vision will be overall responsible for establishment of community-based alternative services in some of the targeted regions. In particular WV will:</p> <ul style="list-style-type: none"> Conduct in-depth assessment of 500 children under residential care and their families in some of the targeted regions to propose individual care plans. Conduct a series of meetings with local actors (schools, municipalities, medical institutions, etc.) for needs assessment of new services and identification of physical infrastructure for new services Conduct trainings for the whole staff of new services on the topics of psychosocial support and child rights Conduct Specialized hands-on training for the staff of new services

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

<p>գործնական դասընթացներ նոր ծառայությունների անձնակազմի համար,</p> <ul style="list-style-type: none"> • աջակցում է ցերեկային խնամքի նոր չափանիշների մշակմանը, • ներկայացնում է առաջարկություններ նոր ծառայությունների ստեղծման կամ արդեն գոյություն ունեցող ծառայությունների ընդլայնման մասով: 	<ul style="list-style-type: none"> • Support the development of new day care standards • Present recommendations for the set-up of new services or the expansion of already existing ones
<p>2.3.5 Հույսի կամուրջ հասարակական կազմակերպությունը պատասխանատվություն է ստանձնում թիրախային մարզերում ներառական դպրոցների ցանցի ընդլայնման համար: Մասնավորապես, Հույսի կամուրջը.</p> <ul style="list-style-type: none"> • աջակցում է ներառական կրթության կազմակերպման և դրան աջակցող համակարգի գործունեությունը կանոնակարգող հայեցակարգերի, նորմատիվ իրավական դաշտի և ֆինանսավորման մեխանիզմների մշակմանը, • ներկայացնում է առաջարկություններ ԿԳՆ-ի Կրթության ազգային ինստիտուտի (ԿԱԻ) մշակած ներառական կրթության վերաբերյալ վերապատրաստումների փաթեթը վերանայելու մասին, • իրականացնում է վերապատրաստողների վերապատրաստում ներառական կրթություն թեմայով թիրախ մարզերում, • անցկացնում է կարողությունների զարգացման դասընթացներ մարզային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների ողջ անձնակազմի համար ներառական կրթության, մարդու իրավունքների, ինչպես նաև հաշմանդամություն ունեցող և հատուկ կրթական կարիքներով երեխաների ֆունկցիոնալության միջազգային դասակարգման (ICF) հիման վրա, որը հիմնված է կենսահոգեբանաբանական մոտեցման վրա, • առաջարկություններ է ներկայացնում մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների ցանցի ձևավորման վերաբերյալ, ինչպես նաև թիրախային մարզերում իրականացնում է դրանց անձնակազմների կարողությունների 	<p>2.3.5 Bridge of Hope will bear key responsibility to ensuring expansion of inclusive schools in targeted regions. In particular, BoH will:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Support the development of strategies, normative legal framework and financial mechanisms regulating the activities of organisation of inclusive education and the supporting system • Present recommendations to revise MoES National Institute of Education (NIE) Inclusive training package • Conduct ToT on inclusive education in target marzes • Conduct capacity building for the whole staff of RPPSC on the topics of inclusive education and the human rights, as well as ICF-based approach for children with disabilities and SEN from a bio-psychosocial perspective • Present recommendations for the development of a network of pedagogical-psychological support centers and conduct capacity building activities for their staff in target marzes • Organise trainings on inclusive

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>գարգացում,</p> <ul style="list-style-type: none"> կազմակերպում է ներառական կրթության թեմայով դասընթացներ թիրախային մարզերի հանրակրթական դպրոցների տնօրենների, ուսուցիչների և ծնողների համար: 	<p>education for principals, teachers and parents in target marzes.</p>
<p>Հոդված 3. Խորհրդակցություններ և տեղեկատվության փոխանակում</p> <p>3.1 Կողմերը պարտավոր են պարբերաբար իրազեկել միմյանց և խորհրդակցել միմյանց հետ ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող այնպիսի հարցերի շուրջ, որոնք նրանց կարծիքով/կարող են ամենայն հավանականությամբ հանգեցնել փոխադարձ համագործակցության կամ կարող են լրջորեն խոչընդոտել կողմերի արդյունավետ համագործակցությանը:</p>	<p>Article III. Consultation and Exchange of Information</p> <p>3.1 The Parties shall, on a regular basis, keep each other informed of and consult on matters of common interest, which in their opinion are likely to lead to mutual collaboration or may seriously jeopardize the process of efficient cooperation;</p>
<p>3.2 Սույն հոդվածի դրույթների ներքո իրականացվող խորհրդակցությունների և տեղեկատվության փոխանակման արդյունքում չպետք է տուժն այն պայմանները, որոնք կարող են պահանջվել որոշ տեղեկությունների և փաստաթղթերի գաղտնի և սահմանափակ բնույթը երաշխավորելու համար: Նշված պայմանավորվածությունները պահպանվում են սույն ՓՀ-ի, ինչպես նաև նշված համագործակցության շրջանակներում ընդգրկված ցանկացած պայմանագրի գործողության ժամկետի ավարտից հետո:</p>	<p>3.2 Consultation and exchange of information and documents under this Article shall be without prejudice to arrangements, which may be required to safeguard the confidential and restricted character of certain information and documents. Such arrangements will survive the termination of this MOU and of any agreements signed by the parties within the scope of this collaboration.</p>
<p>3.3 Կողմերը, իրենց անհրաժեշտ պարբերականությամբ, գումարում են ժողովներ՝ սույն ՓՀ-ի դրույթների ներքո իրականացվող գործունեության ընթացքը քննելու և հետագա գործողություններ ծրագրելու նպատակով:</p>	<p>3.3 The Parties shall, at such intervals as deemed appropriate, convene meetings to review the progress of activities being carried out under the present MOU and to plan future activities.</p>
<p>3.4 Կողմերն իրավասու են առաջարկել միմյանց դիտորդներ ուղարկել իրենց կողմից կամ իրենց հովանու ներքո գումարվող այնպիսի ժողովներին կամ քննարկումներին ներկա գտնվելու համար, որոնցում կողմերից որևէ մեկի կարծիքով հակառակ կողմը կարող է հետաքրքրություն ունենալ: Նման հրավերները ենթակա են նշված ժողովների և քննարկումների շրջանակներում կիրառվող ընթացակարգերին:</p>	<p>3.4 The Parties may invite each other to send observers to meetings or conferences convened by them or under their auspices in which, in the opinion of either party, the other may have an interest. Invitations shall be subject to the procedures applicable to such meetings or conferences.</p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

Հոդված 4. Փոխըմբռնման հուշագրի իրականացում

4.1 Համաձայնեցված է, որ բոլոր գործողություններն իրականացվում են համապատասխան ոլորտներում պետական ռազմավարությունների, ինչպես նաև ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի և իրականացնող գործընկերների ռազմավարական առաջնահերթությունների և տարեկան աշխատանքային ծրագրերի հիման վրա՝ կողմերի կիրառելի կանոնակարգին և կանոններին համապատասխան:

4.2 Կողմերից ոչ մեկը չի կարող հանդես գալ որպես մեկ այլ կողմի գործակալ կամ ներկայացուցիչ: Կողմերից ոչ մեկը իրավասու չէ որևէ պայմանագիր կնքել կամ պարտավորություն ստանձնել մեկ այլ կողմի անունից և միայն պատասխանատու է վճարումներ կատարել իր հաշվի շրջանակներում՝ սույն ՓՀ-ի դրույթներով սահմանված կարգով:

4.3 Յուրաքանչյուր կողմ պատասխանատվություն է կրում սույն ՓՀ-ի և դրա կենսագործման կապակցությամբ կատարած իր գործողությունների և թույլ տված բացթողումների համար:

Հոդված 5. Անվան և խորհրդանիշի օգտագործում

5.1 Կողմերից ոչ մեկն իրավասու չէ օգտագործել հակառակ կողմի կամ վերջինիս ստորաբաժանումների և (կամ) դուստր կազմակերպությունների անվանումը, խորհրդանիշը կամ առևտրային նշանները, կամ էլ դրանց հապավումներն առանց մյուս կողմի նախնական գրավոր թույլտվության՝ յուրաքանչյուր դեպքի համար առանձին: ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի կամ ծրագիրը իրականացնող գործընկերոջ անվանումը կամ դրա հապավումն օգտագործելու թույլտվությունը ոչ մի դեպքում չի կարող շնորհվել առևտրային նպատակներով կամ որևէ գործընկերոջ կողմից մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի հավանությունն ու հաստատումը ենթադրող որևէ եղանակով:

Article IV. Implementation of the MOU

4.1 It is understood that all activities will be carried out on the basis of State Strategies in respective areas as well as UNICEF's and Implementing Partner Strategic Priorities and Annual Work Plans in accordance with the applicable regulations and rules of the Parties.

4.2 Neither Party shall be an agent or representative of the other Party. Neither Party shall enter into any contract or commitment on behalf of the other Party and shall be solely responsible for making all payments to and on behalf of its own account, as provided under this MOU.

4.3 Each Party shall be responsible for its acts and omissions in connection with this MOU and its implementation.

Article V. Use of Name and Emblem

5.1 Neither Party shall use the name, emblem or trademarks of the other party, or any its subsidiaries, and/or affiliates, or any abbreviation thereof, without the express prior written approval of the other Party in each case. In no event will authorization to use the UNICEF or implementing partner name or emblem, or any abbreviation thereof, be granted for commercial purposes, or for use in any manner that suggests an endorsement by UNICEF of Partner services.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

<p>5.2 Գործընկերները ճանաչում են այն հանգամանքը, որ ծանոթ են միմյանց նպատակներին, ինչպես նաև ընդունում են այն, որ կողմերի անվանումներն ու խորհրդանիշները չեն կարող ասոցիացվել որևէ քաղաքական կամ աղանդավոր նպատակների հետ, կամ էլ այլ կերպ օգտագործվել կողմերի կարգավիճակի, հեղինակության կամ չեզոք դիրքորոշման հետ անհամատեղելի որևէ եղանակով:</p>	<p>5.2 Partners acknowledge that are familiar with each other's objectives and recognize that the names and emblems of Parties may not be associated with any political or sectarian cause or otherwise used in a manner inconsistent with the status, reputation and neutrality of the Parties.</p>
<p>5.3 Սույն ՓՀ-ի ոչ մի դրույթ չի շնորհում գործընկերներին դեպի միմյանց կայքէջեր հիպերհղում տեղադրելու իրավունք: Նման հղումը կարող է տեղադրվել միայն գրավոր թույլտվությամբ:</p>	<p>5.3 Nothing in this MOU grants the Partners the right to create a hyperlink to each other websites. Such link may be created only with written authorization.</p>
<p>5.4 Կողմերը համաձայնվում են ըստ հարկի ճանաչել և հաստատել սույն գործընկերությունը: Կողմերը խորհրդակցում են միմյանց հետ նման ճանաչման և ընդունման եղանակն ու ձևը սահմանելու շուրջ:</p>	<p>5.4 The Parties agree to recognize and acknowledge this partnership, as appropriate. To this end, the Parties shall consult with each other concerning the manner and form of such recognition and acknowledgement.</p>
<p>Հոդված 6. Գործողության ժամկետ, դադարեցում և լրանջակումներ</p> <p>6.1 Սույն ՓՀ-ի դրույթներով առաջարկվող համագործակցությունը չի կրում բացառիկ բնույթ, և դրա սկզբնական գործողության ժամկետ է սահմանվում մինչև 2019 թվականի հոկտեմբեր ամիսը ներառյալ, եթե կողմերից որևէ մեկը չի դադարեցնում այն՝ ներկայացնելով մյուս կողմերին գրավոր ծանուցում երկու ամիս առաջ:</p> <p>6.2 Սույն ՓՀ-ն կարող է փոփոխվել միայն կողմերի գրավոր համաձայնությամբ:</p>	<p>Article VI. Term, Termination, Amendment</p> <p>6.1 The proposed cooperation under this MOU is non-exclusive and shall have an initial term through October 2019, unless terminated earlier by either party upon two months' notice in writing to the other party.</p> <p>6.2 This MOU may be amended only by written agreement of the Parties.</p>
<p>Հոդված 7. Ծանուցումներ և հասցեներ</p> <p>Սույն փոխընդունման հուշագրի դրույթներով պահանջվող կամ թույլատրվող ցանկացած ծանուցում կամ պահանջ ներկայացվում է գրավոր տեսքով: Նման ծանուցումը կամ պահանջը համարվում է պատշաճ կերպով ներկայացված, եթե այն առաքվում է անձամբ, պատվիրված փոստով, շտապ սուրհանդակային ծառայությամբ, հեռապատճենով կամ հեռագրով այն կողմին, որին նման ծանուցումը կամ պահանջը պետք է հանձնվի ստորև բերված հասցեով կամ հետագայում նշվելիք մեկ այլ հասցեով:</p>	<p>Article VII. Notices and Addresses</p> <p>Any notice or request required or permitted to be given or made under this MOU shall be in writing. Such notice or request shall be deemed to have been duly given or made when it shall have been delivered by hand, certified mail, overnight courier, telex, or cable to the party to which it is required to be given or made at the address specified below or such other address as shall be hereafter notified.</p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության անունից
Արտեմ Ասատրյան
Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, ք. Երևան

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության անունից
Արմեն Աշոտյան
Կառավարական տուն 3, Հանրապետության հրապարակ, ք. Երևան

ՀՀ տարածքային կառավարման և արտակարգ իրավիճակների նախարարության անունից
Արմեն Երիցյան
Կառավարական տուն 2, Հանրապետության հրապարակ, ք. Երևան

ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի անունից
Տանյա Ռադոցայ
Պետրոս Ադամյան փող. 14, ք. Երևան

Վորլդ Վիժնի անունից
Ժիրայր Էդիլյան
Ռոմանոս Մելիքյան փող., 1 շենք, ք. Երևան

Սեյվ Դը Չիլդրենի անունից
Արսեն Ստեփանյան
Ազատության պող., 27, ք. Երևան

Հույսի կամուրջի անունից
Սուսաննա Թադևոսյան
Կորյունի փող., 19ա շենք, 2-րդ հարկ, ք. Երևան

For Ministry of Labor and Social Affairs:
Artem Asatryan
Government Building 3, Republic Square, Yerevan

For Ministry of Education and Science:
Armen Ashotyan
Government Building 3, Republic Square, Yerevan

For Ministry of Territorial Administration and Emergency Situations:
Armen Yeritsyan
Government House 2, Republic Square, Yerevan

For UNICEF:
Tanja Radocaj
14 Petros Adamyan Str., Yerevan

For WV:
Zhirayr Edilyan
1 Romanos Melikyan Str, Yerevan

For SC:
Arsen Stepanyan
27 Azatutyan Ave., Yerevan

For BoH:
Susanna Tadevosyan
19A Koryun str., 2nd floor, Yerevan

Հոդված 8. Վեճերի լուծման կարգ
8.1 Կողմերը գործադրում են բարեխիղճ ջանքեր սույն ՓՀ-ից բխող ցանկացած վեճ, տարաձայնություն կամ պահանջ բանակցությունների միջոցով լուծելու համար: Այն դեպքերում, երբ կողմերը ցանկանում են վեճը կարգավորել բանակցությունների միջոցով՝ հաշտեցում կնքելով միմյանց հետ, նման հաշտեցումը պետք է համապատասխանի ՍԱԿ-ի Միջազգային առևտրային իրավունքի հանձնաժողովի (UNCITRAL) հաշտեցման մասին այդ պահին գործող կանոնների կամ կողմերի միջև համաձայնեցված այլ ընթացակարգերին:

Article VIII. Settlement of Disputes

8.1 The Parties shall use good faith efforts to settle amicably any dispute, controversy or claim arising out of this MOU. Where the Parties wish to seek such an amicable settlement through conciliation, the conciliation shall take place in accordance with the UNCITRAL Conciliation Rules then obtaining, or according to such other procedure as may be agreed between the Parties.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

<p>8.2 Սույն ՓՀ-ի կապակցությամբ ծագող ցանկացած վեճ, տարաձայնություն կամ պահանջ, որը նախորդ կետի դրույթներով չի կարգավորվում բանակցությունների միջոցով՝ ուղղորդվում է արբիտրաժային դատարան՝ այնտեղ Միջազգային առևտրային իրավունքի հանձնաժողովի (UNCITRAL) այդ պահին գործող կանոններով քննվելու նպատակով: Արբիտրաժային դատարանը իրավասու չէ վնասների փոխհատուցման պատժամիջոցներ նշանակել: Կողմերը պարտավորվում են հետևել նման արբիտրաժային ընթացակարգով կայացրած ցանկացած որոշման՝ համարելով այն ամեն տարաձայնություն, պահանջ կամ վեճ կարգավորող վերջնական դատական վճիռ:</p>	<p>8.2 Any dispute, controversy or claim between the Parties arising out of this MOU which is not settled amicably in accordance with the foregoing paragraph shall be referred to arbitration under the UNCITRAL Arbitration Rules then in force. The arbitral tribunal shall have no authority to award punitive damages. The Parties shall be bound by any arbitration award rendered as a result of such arbitration as the final adjudication of any such controversy, claim or dispute.</p>
<p>Հոդված 9. Արտոնություններ և անձեռնմխելիություններ Սույն ՓՀ-ում պարունակվող կամ դրա հետ կապված ոչ մի դրույթ չի կարող համարվել Միավորված ազգերի կազմակերպության կամ դրա ստորաբաժանումը հանդիսացող մարմիններին վերապահված արտոնությունների և անձեռնմխելիությունների ուղղակի կամ ենթադրյալ կասեցում:</p>	<p>Article IX. Privileges and Immunities Nothing in or relating to this MOU shall be deemed a waiver, express, or implied, of any of the privileges and immunities of the United Nations, including its subsidiary organs.</p>
<p>Հոդված 10. Այլ դրույթներ Սույն ՓՀ-ն, ինչպես նաև ցանկացած դրա հետ կապված համաֆինանսավորման մասին պայմանագիր կամ ծրագրային փաստաթուղթ իրենից ներկայացնում է կողմերի բացարձակ համաձայնություն սույն ՓՀ-ի ստարկային առնչությամբ և փոխարինում է նույն առարկայով կնքված բոլոր նախկին պայմանագրերը: Եթե կողմերից մեկը չի կատարում սույն փոխըմբռնման հուշագրի որևէ դրույթ, ապա դա չի կասեցնում սույն ՓՀ-ի այդ կամ այլ դրույթի կատարումը: Սույն ՓՀ-ի դրույթներից որևէ մեկի անվավերությունը կամ անգործադրելիությունը չի անդրադառնում սույն ՓՀ-ի որևէ այլ դրույթի անվավերության կամ անգործադրելիության վրա:</p>	<p>Article X. Miscellaneous This MOU and any related co-financing agreements and project document comprise the complete understanding of the Parties in respect of the subject matter in this MOU and supersede all prior agreements relating to the same subject matter. Failure by either Party to enforce a provision of this MOU shall not constitute a waiver of that or any other provision of this MOU. The invalidity or unenforceability of any provision of this MOU shall not affect the validity or enforceability of any other provision of the MOU.</p>
<p>Հոդված 11. Պայմանագրի ուժի մեջ մտնելը Սույն ՓՀ-ն ստորագրվում է յուրաքանչյուր կողմի համար նախատեսված օրինակից, որոնցից յուրաքանչյուրը համարվում է քնագիր, և որոնք բոլորը միասին, պատշաճ կերպով ձևակերպված, կազմում են</p>	<p>Article XI. Entry into Force This MOU shall be signed in counterparts, each of which shall be deemed an original and all of which duly executed shall constitute one entire document,</p>

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

միասնական փաստաթուղթ, որը ուժի մեջ է մտնում բոլոր կողմերի ստորագրության ամսաթվից, որն էլ զետեղված է սույն փոխըմբռնման հուշագրում:	and shall enter into force and reflect on the date of signing in which it is duly signed by all the parties.
Ի վկայություն վերահիշյալի կողմերի պառնշած կերպով լիազորված ներկայացուցիչները գրեցին իրենց ստորագրությունները ստորև.	IN WITNESS WHEREOF, the duly authorized representatives of the Parties affix their signatures below.
Արտեմ Ասատրյան ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարար	Artem Asatryan Minister of Labor and Social Affairs
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:
Արմեն Աշոտյան ՀՀ կրթության և գիտության նախարար	Armen Ashotyan Minister of Education and Science
Ստորագրություն Ամսաթիվ 02.11.2015	Signature Date: 02.11.2015
Արմեն Երիցյան ՀՀ տարածքային կառավարման և տնտեսական հարցերի նախարար	Armen Yeritsyan Minister of Territorial Administration and Emergency Situations
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:
Տանյա Ռադոցայ ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի ներկայացուցիչ	Tanja Radocaj UNICEF Representative in Armenia
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:
Արսեն Ստեփանյան Մեյլ Դե Զիլդերեն Ինթերնեյթ ինտերնացիոնալ զրահայնակի տնօրեն	Arsen Stepanyan SCI Armenia Country Director
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:
Ժիրայր Էդիլյան Վարդ Վիժն Ինթերնեյթ հայաստանի տնօրեն	Zhirayr Edilyan WVA Country Director
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:
Սուսաննա Թադևոսյան Հուլիսի կամուրջ ՀՀ-ի նախագահ	Susanna Tadavosyan President of Bridge of Hope NGO
Ստորագրություն Ամսաթիվ	Signature Date:

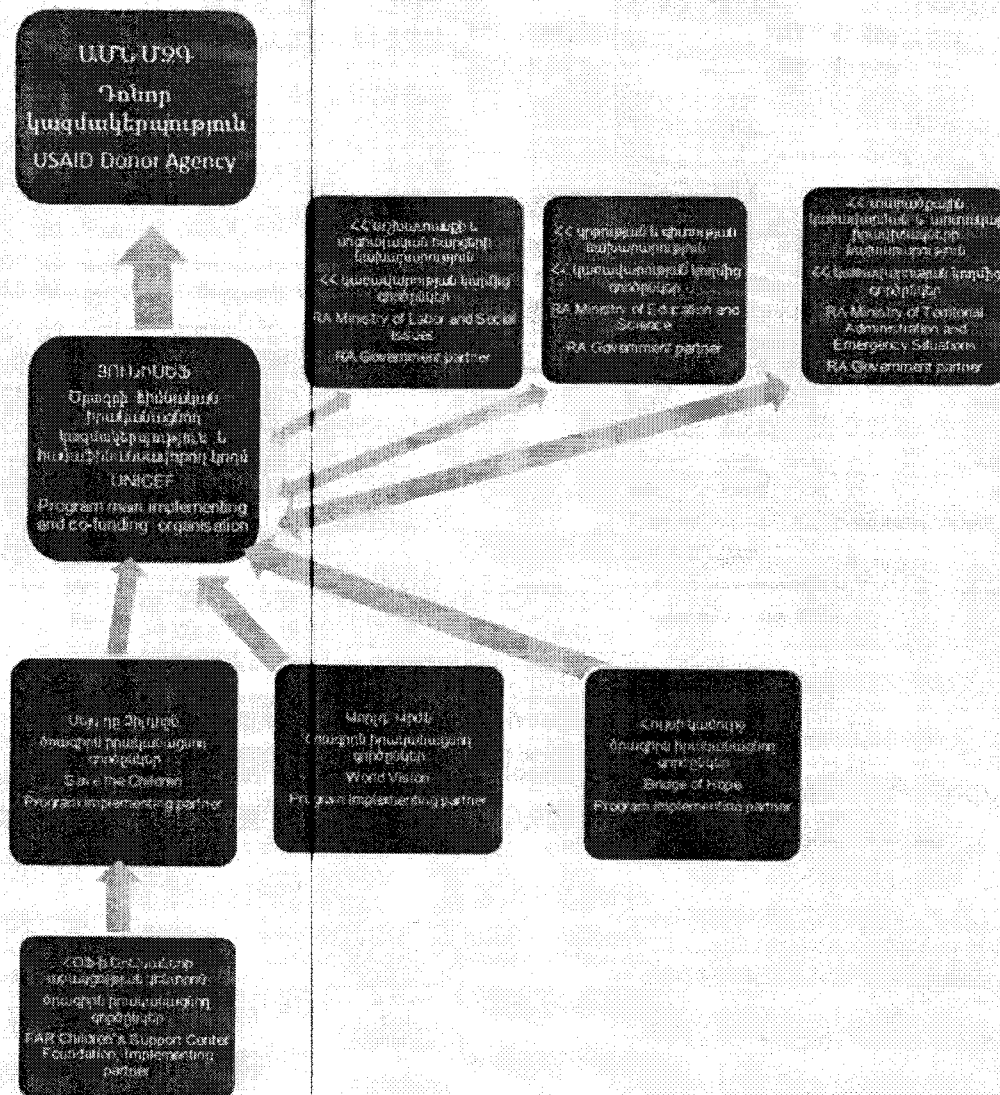

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1: ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑԱԾԲԸ

ANNEX 1: PROGRAM MANAGEMENT STRUCTURE

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

unicef

Ծրագրի իրականացման տարբեր փուլերում յուրաքանչյուր գործընկեր կազմակերպության համար ներգրավվածության տարբեր մակարդակների անհրաժեշտություն կլինի:

Վերստուգիչ հանձնաժողովը հանդես կգա որպես ծրագրի ամենաբարձր կառավարման մարմին: Այն բաղկացած կլինի հետևյալ գերատեսչությունների ներկայացուցիչներից՝ ԱՍՀՆ, ԿԳՆ, ՏԿՆ, ՖՆ, ԱՄՆ ՄԶԳ, ՅՈՒՆԻՍԵՖ, Վորլդ Վիժն, Սեյվ դը Զիլդրեն, Հույսի Կամուրջ:

Վերստուգիչ հանձնաժողովը կգործի երկու մակարդակներում՝ գործառնական և որոշումների կայացման, որտեղ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ը հանդես կգա որպես ծրագրի իրականացման պատասխանատու / համակարգող կազմակերպություն:

Գործառնական մակարդակում անդամ կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, որոնք ուղղակիորեն պատասխանատու են ծրագրի ամենօրյա իրականացման համար կհանդիպեն յուրաքանչյուր ամիս քննարկելու համար ծրագրի իրականացման առաջընթացը, առկա դժվարությունները՝ դաշտից տրամադրված տեղեկատվության հիման վրա:

Դրանից հետո նրանք համատեղ լուծումներ կգտնեն ծրագրի հարթ իրականացման ընթացքն ապահովելու համար:

Այս ամենը կապահովվի ծրագրի համակարգված մոտեցումն ու պատշաճ վերահսկողությունը՝ թե բովանդակային և թե ֆինանսական ռեսուրսների տեսանկյունից:

During different stages of program implementation there will be a need for different level of involvement for each partner organization.

The Steering Committee will be the highest management body of the project.

It will be composed of representatives of the following organizations: the MoLSA, MoES, MoTA, MinFin, USAID, UNICEF, World Vision, Save the Children, one high level representative from the each marz, Bridge of Hope.

The Steering Committee will operate at two levels – operational and decision making, with UNICEF handling the leading role for the overall project coordination and management.

At the operational level the representatives of member organizations who are directly responsible for day to day project implementation will come together on monthly basis to discuss the progress, identify any difficulties related to the project implementation based on the information coming from the field.

They will then come up with the joint solutions to ensure smooth implementation of the project.

This will allow a coordinated approach between the different programme components, and the proper control of the project, both in terms of content and financial resources.

25 World Vision
Հայաստան

Save the Children

**BRIDGE
OF HOPE**

Save the Children

9 October 2014

9-ը հոկտեմբերի, 2014թ.

Save the Children International: Certificate of Authority for Country Director of Armenia Country Office

Imran Matin, International Programmes
Director of Save the Children International, a
UK incorporated company limited by guarantee
and registered company number 3732267) and
registered charity in England and Wales (with
registered charity number 1076822) ("SCI"),
authorised by the Power of Attorney dated 1st
June 2012, hereby confirm that:

1. Arsen Stepanyan has been appointed as the
Country Director of the Armenia Country Office
for SCI.

2. Arsen Stepanyan is based in Armenia and is
authorised on behalf of SCI to take any such
action as is necessary with respect to the ongoing
management of administrative, financial,
managerial and programmatic activities in
support of SCI's operations in Armenia, within
the scope of SCI's policies, procedures and
approval processes. For the avoidance of doubt,
Arsen Stepanyan is authorised, acting within the
policies, procedures and approval processes of
SCI: to open and close bank accounts in
Armenia; to run and operate bank accounts in
Armenia; and to delegate others to run and
operate such bank accounts in Armenia on behalf
of the organisation.

For and on behalf of the Board of Save the
Children International

Imran Matin

International Programmes Director / Իմրան Մատին, Միջազգային ծրագրերի տնօրեն

«Սեյվ դը չիլդրեն ինթերնեյշնլի» հայաստանյան ներկայացուցչության տնօրենի լիազորագիրը

Ես՝ Իմրան Մատին, «Սեյվ դը չիլդրեն
ինթերնեյշնլի» («ՍՉԻ») միջազգային ծրագրերի
տնօրեն, ի դեմս Միացյալ Թագավորությունում
հիմնադրված երաշխիքով սահմանափակված
ընկերության (ընկերության հաշվառման համար՝
3732267) և Անգլիայում ու Ուելսում գրանցված
բարեգործական կազմակերպության
(բարեգործական կազմակերպության հաշվառման
համար՝ 1076822), լիազորված լինելով՝ 2012թ.
հունիսի 1-ի լիազորագրով, սույնով հավաստում
եմ, որ՝

1. Արսեն Ստեփանյանը նշանակվել է «Սեյվ
դը չիլդրեն ինթերնեյշնլի» հայաստանյան
ներկայացուցչության տնօրեն:

2. Արսեն Ստեփանյանի աշխատելու վայրը
գտնվում է Հայաստանում և նա ՍՉԻ-ի կողմից
լիազորված է իրականացնել ցանկացած
գործողություն, որը պահանջվում է Հայաստանում
ՍՉԻ-ի գործունեության համար անհրաժեշտ
վարչարարական, ֆինանսական,
կառավարչական և ծրագրային
գործառնությունների ընթացիկ վարման համար՝
համաձայն ՍՉԻ-ի քաղաքականության,
ընթացակարգերի և վավերացման
գործընթացների: Արսեն Ստեփանյանը, ՍՉԻ-ի
քաղաքականության, ընթացակարգերի և
վավերացման գործընթացների շրջանակներում
լիազորված է Հայաստանի Հանրապետությունում
բացել և փակել բանկային հաշիվներ, Հայաստանի
Հանրապետությունում վարել բանկային
հաշիվներ, կազմակերպության անունից
բանկային հաշիվներով գործառնություններ
կատարելը պատվիրակել այլ անձանց:

«Սեյվ դը չիլդրեն ինթերնեյշնլի» Խորհրդի համար
և անունից:

Save the Children International
St. Vincent House
30 Orange Street
London WC2H 7HH
United Kingdom

A company limited by guarantee.
Registered charity number 1076822
Registered company number 3732267
Registered in England and Wales

Telephone +44 (0) 203 272 0300
Fax +44 (0) 203 272 0301
info@savethechildren.org
www.savethechildren.net

Associated with Save the
Children Association, NGO in General
Consultative Status with the Economic
and Social Council of United Nations

CHEESWRIGHTS
NOTARIES PUBLIC

TO ALL TO WHOM THESE PRESENTS SHALL COME, I
MICHELLE SCOTT-BRYAN of the City of London, England
NOTARY PUBLIC by royal authority duly admitted, sworn and
holding a faculty to practise throughout England and Wales,
DO HEREBY CERTIFY the genuineness of the signature
subscribed to the document hereunto annexed for and on
behalf of **SAVE THE CHILDREN INTERNATIONAL**, a United
Kingdom private company limited by guarantee duly
organised and existing, registered with the Registrar of
Companies for England and Wales under registration number
3732267, and registered as a charity with the Charity
Commission for England and Wales under registration number
1076822, such signature having been this day subscribed in my
presence by **IMRAN MATIN**, International Programmes Director
of the said company.

IN FAITH AND TESTIMONY WHEREOF I the said notary have
subscribed my name and set and affixed my seal of office in
London, England this ninth day of October in the year two
thousand and fourteen.

